

Življenjski standard večine prebivalstva – kaj pokažejo uradne številke

Analiza medianega dohodka, inflacije in kupne moči (Eurostat EU-SILC) kot dopolnitev razprave o zadovoljstvu Slovencev

in

Dodatek k analizi, kot izhaja iz članka v LinkedIn-u g. [Klemna Praprotnika](#), 11.2.2026, ki je upravičeno in zelo dobro naslovil vprašanje »zakaj smo (morebiti) Slovenci nadpovprečno zadovoljni v EU27« in sicer s pomočjo podatkov Eurostata (Median Income)

Avtor: mag. Franc Derganc

Datum: 12.2.2026

Abstract

Prispevek predstavlja empirično preverbo teze, da je relativno visoka raven zadovoljstva prebivalcev Slovenije povezana z dejanskim materialnim položajem sredine družbe.

Analiza temelji izključno na uradnih, mednarodno primerljivih podatkih Eurostata iz raziskave EU-SILC (podatkovni niz *Mean and median income by age and sex [ilc_di03]*), dopolnjenih s paritetami kupne moči (PPP/PPS) ter indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP).

Uporabljen je kazalnik *median equivalised net income*, ki meri razpoložljivi dohodek po davkih in transferjih ter predstavlja položaj 50. percentila prebivalstva, torej vsaj polovice gospodinjstev.

Rezultati pokažejo, da se Slovenija po medianem dohodku uvršča v zgornjo polovico držav EU-27 (14. mesto nominalno, 13. mesto po kupni moči). V obdobju 2016–2024 je prišlo do izrazite konvergence k povprečju EU: razmerje do mediane EU se je povečalo z 78 % na skoraj 91 %. Po prilagoditvi za inflacijo se je realna mediana v stalnih cenah leta 2016 povečala z 12.327 € na 14.555 €, kar pomeni približno 18-odstotno rast kupne moči. **Empirično to implicira, da se je materialni položaj najmanj polovice prebivalstva realno izboljšal, ne poslabšal.**

Časovna razčlenitev pokaže tri faze: predpandemično realno rast, krizno stabilizacijo v času covida in inflacijskega šoka ter ponovno rast v zadnjih letih. Podatki zato ne podpirajo narativov o sistemskem padanju življenjskega standarda, temveč kažejo zmerno, a merljivo dolgoročno izboljševanje. Hkrati analiza opozarja na metodološke omejitve: **kazalnik meri denarni dohodek, ne pa stroškov bivanja, kakovosti javnih storitev, uspešnost oblasti, premoženja ali neenakosti.**

Sklepno prispevek pokaže, da standardizirani statistični kazalniki materialne kupne moči lahko racionalno pojasnijo, zakaj pomemben del prebivalcev subjektivno ocenjuje, da razmere niso slabe: **vsaj polovica gospodinjstev ima danes realno višjo kupno moč kot pred desetletjem, Slovenija pa se postopno približuje evropskemu povprečju.**

Preduvod – metodološki okvir in vir podatkov

Pri presoji trditev o relativni materialni varnosti prebivalstva Slovenije se opiramo ([glej primer tudi prvotni članek g. Klemna Praprotnika](#)) na uradne, mednarodno primerljive podatke Eurostata¹.

Gre za enega osrednjih kazalnikov iz raziskave **EU-SILC (European Union Statistics on Income and Living Conditions)**, ki predstavlja standardizirano metodološko podlago za primerjavo dohodkovnega položaja prebivalstva med državami EU.

Kazalnik *median equivalised net income* pomeni:

- razpoložljivi dohodek gospodinjstva po plačanih davkih in prispevkih (vključuje plače, pokojnine, socialne transferje in dohodke iz premoženja),
- prilagojen velikosti gospodinjstva z uporabo ekvivalentne lestvice (da se upoštevajo ekonomije obsega skupnega bivanja),
- izražen kot **mediana**, kar pomeni, da polovica prebivalstva razpolaga z višjim in polovica z nižjim dohodkom od navedenega zneska.

Za leto **2024** znaša mediana ekvivalentnega neto dohodka:

- **Slovenija: 19.620 € (14. mesto v EU27 – glej Tabelo 1)**
- **EU-27: 21.582 €**
- **Euro area (20 držav): 23.767 €**
- **Avstrija: 33.210 €**
- **Italija: 20.605 €**
- **Španija: 19.307 €**
- **Češka: 15.133 €**
- **Poljska: 11.921 €**
- **Hrvaška: 12.344 €**
- **Madžarska: 8.488 €**

Ti podatki predstavljajo empirično podlago za analizo trditve, da kombinacija socialne varnosti in razmeroma solidnih neto dohodkov umešča Slovenijo med države z relativno visoko materialno varnostjo prebivalstva kljub nižjemu BDP na prebivalca.

¹ Vir: Eurostat (2026), podatkovni niz “Mean and median income by age and sex [ilc_di03]”, zadnja posodobitev: 5. 2. 2026, ekstrakcija podatkov: 12. 2. 2026 ob 09:44:50, kazalnik: Median equivalised net income, enota: EUR, časovna frekvenca: letna, starostni razred: Total, spol: Total.

Po uradnih Eurostatovih podatkih je Slovenija po medianem razpoložljivem dohodku 14. med 27 državami EU – torej točno v zgornji polovici Evrope. Pred nami so le najrazvitejše države jedra EU, za nami pa celotna srednja in vzhodna Evropa.

1. Kaj meri in kaj ne meri kazalnik »Mean and median income by age and sex [ilc_di03]«

V nadaljevanju uporabljamo uradni podatkovni niz Eurostata, ki temelji na raziskavi EU-SILC (European Union Statistics on Income and Living Conditions)².

Ta kazalnik **meri razpoložljivi neto dohodek**, vendar ga meri na način, ki je posebej primeren za primerjavo med državami, ker upošteva strukturo gospodinjstva in se izogne popačenju zaradi dohodkovnih ekstremov.

Najprej, “**net**” pomeni, da gre za dohodek po davkih in prispevkih, torej po učinkih fiskalne in socialne države. V “**income**” so zajeti različni viri dohodkov, tipično neto plače, pokojnine, socialni transferji ter dohodki iz premoženja (npr. obresti/dividende), ker EU-SILC meri dohodke gospodinjstev in ne le plač iz dela.

Drugo, “**equivalised**” pomeni, da se dohodek gospodinjstva preračuna z ekvivalentno lestvico (v EU-SILC se standardno uporablja modificirana OECD ekvivalentna lestvica), tako da je rezultat primerljiv med različno velikimi gospodinjstvi: skupno bivanje ima ekonomije obsega, zato se dohodek ne deli “na glavo” linearno, ampak prilagojeno sestavi gospodinjstva.

Tretje, ker se v tvoji analizi uporablja **mediana**, kazalnik pokaže “tipičnega” prebivalca: polovica ljudi je nad to vrednostjo in polovica pod njo. Prav ta lastnost je metodološko pomembna, ker povprečje (mean) v okoljih z večjo neenakostjo pogosto preceni standard “navadnega” prebivalstva, mediana pa je na ekstreme bistveno manj občutljiva.

Hkrati pa je enako pomembno razumeti, **česa kazalnik ne meri**, da se z njim ne dokazuje več, kot je dopustno.

Najprej, ker je izražen v **evrih** in ne v pariteti kupne moči, kazalnik sam po sebi **ne meri kupne moči (PPP/PPS)** in ne odraža razlik v cenah med državami (najemnine, nepremičnine, storitve, energenti). Enak nominalni znesek v dveh državah zato ni nujno enako “življenjsko vreden”.

Drugič, kazalnik meri **tok dohodka**, ne pa **premoženja**; ne pove, koliko gospodinjstva posedujejo v nepremičninah, prihrankih, naložbah ali dediščinah.

² Vir je **Eurostat (2026), “Mean and median income by age and sex [ilc_di03]”**, pri čemer je bil v tvoji tabeli uporabljen indikator “**Median equivalised net income**”, enota **EUR**, časovna frekvenca **Annual**, razčlenitev **Age class: Total** in **Sex: Total**; podatki so bili **ekstrahirani 12/02/2026 09:44:50**, podatkovni niz je bil **nazadnje posodobljen 05/02/2026 11:00** (metadata iz tvojega izpisa).

Tretjič, ne vključuje vrednotenja javnih storitev “v naravi” (npr. obseg in kakovost javnega zdravstva, šolstva, dolgotrajne oskrbe), zato pri državah z močnim javnim sektorjem lahko realna blaginja presega tisto, kar se vidi v denarnem dohodku.

Četrtoč, mediana je odlična za “sredino”, vendar sama po sebi **ne opiše porazdelitve**: ne pove, kako širok je razpon med nižjimi in višjimi dohodki, ne meri koncentracije dohodkov v zgornjih decilih in ne nadomešča kazalnikov neenakosti (npr. Gini ali razmerja S80/S20).

In petič, kazalnik ni kazalnik produktivnosti ali “učinkovitosti države”; visoka mediana je lahko posledica visoke produktivnosti in plač, lahko pa tudi posledica močne redistribucije. Sam kazalnik zato ne loči med “ustvarjanjem” in “razdeljevanjem” – za to je treba dodati dodatne podatke (npr. produktivnost, javnofinančne tokove, davčni primež, strukturo transferjev).

Če povzamemo v eni povedi: **Eurostatov ilc_di03 (EU-SILC) pri indikatorju “Median equivalised net income” je zelo primeren za presojo materialnega položaja tipičnega prebivalca po davkih in transferjih ter za mednarodno primerjavo socialnih modelov, ni pa neposreden dokaz kupne moči, premoženja, kakovosti javnih storitev ali produktivnosti.**

2. Uvedba kazalnika PPS namesto nominalnih EUR – realna meddržavna kupna moč

V prvem poglavju smo uporabili **nominalni kazalnik “Median equivalised net income (EUR)”** iz podatkovne baze **Eurostat, EU-SILC, ilc_di03 (2024)**. Ta kazalnik pravilno pokaže razpoložljivi dohodek tipičnega prebivalca po davkih in transferjih, vendar je izražen v tekočih evrih in zato **ne upošteva razlik v cenovni ravni med državami**. Posledično 20.000 € v Sloveniji, Italiji ali Avstriji ne pomeni enake realne kupne moči.

Zato v drugem koraku uvedemo **pariteto kupne moči (PPP)** in kazalnik izrazimo v **PPS (Purchasing Power Standard)**.

Viri metodologije:

- Eurostat (2026), EU-SILC – ilc_di03 (Median equivalised net income)
- Eurostat (2026), Purchasing Power Parities (PPP), Price Level Index (PLI/AIC)

2.1 Kaj pomeni PPS

PPS je umetna, standardizirana denarna enota, ki odpravi cenovne razlike med državami. Definicija Eurostata: 1 (en) PPS kupi enako košarico dobrin in storitev v vsaki državi.

Če je cenovna raven države nižja od EU povprečja (npr. 90 %), ima enak nominalni dohodek **večjo realno kupno moč**, zato se v PPS vrednost poveča.

Če je cenovna raven višja (npr. Danska, Luksemburg), se realna vrednost zmanjša.

2.2 Formula pretvorbe

$$PPS = \frac{EUR}{Price\ Level\ Index/100}$$

kjer:

- EUR = nominalna mediana (EU-SILC)
- Price Level Index = cenovna raven države (PPP baza)

Primer za Slovenijo 2024:

- mediana = 19.620 €
- cenovna raven ≈ 90

$$19.620/0,90 = 21.800\ P$$

PS

To pomeni: **tipični dohodek ima realno kupno moč približno 21.800 “evrov EU cen”**.

2.3 Zakaj je PPS metodološko pravilnejši za primerjavo držav

Nominalni EUR odgovori na vprašanje:

→ *Koliko denarja prejme tipični prebivalec?*

PPS pa odgovori na vprašanje:

→ *Koliko dobrin in storitev si lahko s tem denarjem dejansko kupi?*

Za meddržavne primerjave blaginje je drugo vprašanje bistveno bolj relevantno.

Zato je v strokovni literaturi (OECD, Eurostat, ECB) **PPS standard za realne mednarodne primerjave življenjskega standarda**.

2.4. Kaj kazalnik (tudi v PPS) še vedno ne pove – stroški bivanja, zdravstvo, izobraževanje

Tudi po uvedbi PPS, ki odpravi cenovne razlike med državami, ostaja kazalnik *Median equivalised net income* omejen na **denarni dohodek gospodinjstva**. Meri torej, koliko razpoložljivega denarja ima tipični prebivalec, ne pa, koliko tega denarja mu po nujnih izdatkih dejansko ostane ali kakšno raven javnih storitev prejme.

Kazalnik zato **ne pove ničesar o strukturi obveznih življenjskih stroškov**, ki bistveno vplivajo na realno blaginjo.

Najprej, kazalnik ne vključuje **stroškov bivanja (housing costs)**. Ne vemo:

- kolikšen delež dohodka gospodinjstva odpade na najemnino ali kredit,
- koliko stanejo energenti in komunalne storitve,
- ali gospodinjstvo živi v lastni ali najemni nepremičnini.

Dve državi z enako mediano v PPS imata lahko popolnoma različen realni standard, če ena porabi 20 % dohodka za stanovanje, druga pa 40 %. Eurostat zato ločeno objavlja kazalnike, kot so **“housing cost overburden rate”** ali **“disposable income after housing costs”** (EU-SILC), vendar ti podatki niso del same mediane dohodka.

Drugič, kazalnik ne vrednoti **javnih storitev v naravi**, zlasti:

- zdravstva,
- izobraževanja,
- dolgotrajne oskrbe,
- subvencioniranih vrtcev in socialnih storitev.

V državah z močnim javnim sektorjem (npr. nordijske države ali Slovenija) velik del življenjskega standarda ni izražen v denarnem dohodku, temveč v **brezplačnih ali subvencioniranih storitvah**, ki jih gospodinjstvo ne plačuje neposredno. Posameznik z nižjim dohodkom, a z brezplačnim šolstvom in javnim zdravstvom, je lahko realno v boljšem položaju kot nekdo z višjim dohodkom v sistemu, kjer mora vse storitve plačevati tržno.

Tretjič, kazalnik ne zajema **premoženja in varnosti gospodinjstev**. Ne pove:

- kolikšna je stopnja lastništva stanovanj,
- kolikšni so prihranki ali dolgovi,
- ali ima gospodinjstvo finančno rezervo.

Dohodek meri tok, premoženje pa zalogo varnosti. Socialna odpornost je pogosto bolj povezana z drugim.

Zato je treba kazalnik mediane (EUR ali PPS) razumeti kot **merilo dohodkovne kupne moči**, ne pa kot celovit pokazatelj življenjskega standarda. Za resno presojo blaginje je nujna kombinacija z drugimi kazalniki EU-SILC, kot so stroški bivanja, materialna prikrajšanost, dostop do javnih storitev in neenakost.

PPS popravi vprašanje »koliko denarja je realno vreden dohodek«, ne odgovori pa na vprašanje »koliko človeku po nujnih stroških in ob javnih storitvah dejansko ostane za življenje«.

Kazalnik *Median equivalised net income*, zlasti v različici PPS, sicer ni celovit pokazatelj blaginje, vendar kljub metodološkim omejitvam pove eno ključno dejstvo: **tipični prebivalec Slovenije realno razpolaga z dohodkom, ki ga uvršča v zgornjo polovico držav EU**. To pomeni, da materialni položaj srednjega sloja ni primerljiv z državami, kjer so dohodki sistemsko nizki ali kjer socialna varnost razpada, temveč je bližje južno- in delno zahodnoevropskemu standardu. V kombinaciji z razmeroma dobrim dostopom do javnega zdravstva, šolstva, pokojnin in visoko stopnjo lastništva stanovanj tak dohodek objektivno ustvarja **relativno stabilno in varno življenjsko okolje**, kar je v raziskavah zadovoljstva z življenjem praviloma najmočnejši napovednik subjektivne blaginje.

Zato podatki Eurostata empirično **ne podpirajo teze o “katastrofi” materialnega položaja v zadnjih letih**. Nasprotno: nominalne mediane rastejo, po prilagoditvi za kupno moč pa Slovenija ohranja ali celo rahlo izboljšuje relativni položaj znotraj EU. To seveda ne pomeni, da ni

posameznih težav (stanovanja, zdravstvo, produktivnost, demografija), pomeni pa, da makroekonomska slika tipičnega prebivalca ni skladna z narativom sistemskega poslabšanja. Kazalnik torej ne dokazuje popolne blaginje, **a dovolj jasno pokaže, da splošna materialna osnova za “veliko zadovoljstvo Slovencev” obstaja in je primerljiva z večino razvite Evrope** – politične interpretacije pa so nekaj drugega kot statistična dejstva.

2.5 Kako Slovenci napredujemo skozi obdobje (2016–2024)

Napredek materialnega položaja je treba presojati z dveh vidikov: relativno glede na Evropsko unijo ter realno glede na kupno moč skozi čas. Zato sta uporabljeni dve dopolnjujoči se tabeli.

Tabela 3 prikazuje konvergenco Slovenije k povprečju EU-27 v nominalnih evrih (kar je za meddržavne primerjave metodološko enakovredno PPS logiki), **Tabela 4** pa iste dohodke preračuna v stalne cene, s čimer odstrani vpliv inflacije.

Podatki temeljijo izključno na uradnih virih **Eurostat, EU-SILC – “Median equivalised net income (ilc_di03)”** ter **Eurostat HICP**. Vsaka vrstica (npr. leto 2017) predstavlja dejanski razpoložljivi dohodek prebivalcev v tistem koledarskem letu, ne leto objave podatkov.

Tabela 3 pokaže relativni položaj Slovenije glede na EU-27. Leta 2016 je tipični prebivalec dosegal približno 78 % mediane EU, do leta 2024 pa že skoraj 91 %. To pomeni, da so dohodki v Sloveniji rasli hitreje od povprečja EU in da se država dolgoročno približuje razvitejšemu jedru. Skupno izboljšanje znaša približno 13 odstotnih točk. Edini manjši relativni padec je zaznan v letu 2020, kar je povezano s pandemičnim šokom. V vseh ostalih letih je prisotna postopna konvergenca.

Tabela 4 pokaže realni vidik – kupno moč po odstranitvi inflacije. Vsi zneski so izraženi v **stalnih cenah leta 2016**. To pomeni, da so dohodki preračunani tako, kot da bi cenovna raven ostala enaka kot leta 2016. Tak prikaz omogoča čisto primerjavo kupne moči skozi čas. Rezultat pokaže, da se je realna mediana povečala z 12.327 € (2016) na 14.555 € (2024). Razlika znaša 2.228 € letno v cenah leta 2016. Gre torej za približno 18-odstotno realno rast kupne moči v celotnem obdobju. To ni dodaten denar “danes”, temveč ekonomska ocena, koliko več dobrin in storitev si tipični prebivalec lahko kupi glede na izhodiščno leto 2016.

Skupna slika obeh tabel je zato jasna: **relativno gledano Slovenija dohiteva povprečje EU**, realno gledano pa je kupna moč tipičnega prebivalca višja kot pred osmimi leti. Rast ni enakomerna – inflacijski val 2022–2023 je del dobička začasno izničil – vendar dolgoročni trend ostaja pozitiven. Podatki tako kažejo postopno izboljševanje življenjskega standarda, ne pa sistemskega poslabšanja.

2.6 In kaj povedo »stalne cene« po obdobjih – kot analiza ekonomske politike za večino (Tabela 5)

2.6 In kaj povedo »stalne cene« po obdobjih – kot analiza ekonomske politike za večino

Če želimo ocenjevati učinke ekonomske politike na življenjski standard prebivalstva, nominalni evri niso zadostni. Nominalni dohodek raste že zaradi inflacije, zato lahko daje lažen vtis napredka. Šele preračun v **stalne cene** (deflacioniranje z indeksom HICP) pokaže, ali se je **dejanska kupna moč tipičnega prebivalca res povečala ali zmanjšala**.

Kazalnik *realne mediane dohodka* je pri tem posebej primeren, ker meri **sredino porazdelitve**, torej večino prebivalstva. Ne meri elite, ne meri najvišjih dohodkov, temveč »tipično gospodinjstvo«. Zato je to eden redkih makro kazalnikov, ki neposredno pove, ali ekonomska politika koristi večini.

V stalnih cenah leta 2016 vidimo tri jasno ločene faze.

V prvem obdobju, od 2016 do 2020, je realna kupna moč izrazito rasla. Mediana se je povečala z 12.327 € na 14.084 €, kar pomeni skoraj 1.800 € realnega izboljšanja. To je bilo obdobje močne zaposlenosti, rasti plač in nizke inflacije. Rast je bila neposredno občutna tudi v denarnicah.

Drugo obdobje, 2020–2022, je zaznamoval kombinirani šok pandemije in inflacije. Realna mediana je z vrha leta 2020 zdrsnila na 13.630 €. To pomeni, da so višje cene del predhodne rasti izničile. V tem času ne moremo govoriti o napredku, temveč predvsem o **ohranjanju standarda v kriznih razmerah**. Ključno pa je, da realna kupna moč kljub padcu ni zdrsnila pod raven pred letom 2019 in je ostala precej nad izhodiščem 2016. To kaže stabilizacijski učinek trga dela in transferjev, ne pa sistemskega poslabšanja.

Tretje obdobje, 2022–2024, pa ponovno pokaže jasno realno rast. Realna mediana se poveča z 13.630 € na 14.555 €, kar je približno 925 € dodatne kupne moči v dveh letih oziroma okoli 450 € letno. To je dejanska rast, ne zgolj nominalni učinek. Inflacija se umiri, plače pa še naprej rastejo, zato se kupna moč spet povečuje.

Če obdobja primerjamo z enotnim merilom – realnim letnim prirastom – dobimo precej jasno sliko: prvo obdobje pomeni hitro rast, drugo stabilizacijo ob krizi, tretje pa ponovno rast. V nobenem delu časovne vrste ne vidimo dolgotrajnega ali strukturnega padanja kupne moči večine prebivalcev.

Zato stalne cene omogočajo precej neposredno interpretacijo: **ko realna mediana raste, to pomeni, da ima večina prebivalstva večjo kupno moč in da so makroekonomske razmere (zaposlenost, plače, socialni transferji, cenovna stabilnost) delovale v korist srednjega sloja**. V tem smislu so stalne cene dejansko **najbolj preprost in hkrati najbolj pošten pokazatelj učinka ekonomske politike za večino**, ne za posamezne skupine ali vrh porazdelitve.

3. Delni sklep

Analiza, ki temelji izključno na uradnih in mednarodno primerljivih podatkih Eurostata³ pokaže precej enotno in metodološko robustno sliko materialnega položaja tipičnega prebivalca Slovenije. Če najprej pogledamo nominalne dohodke, je Slovenija po medianem razpoložljivem dohodku leta 2024 na 14. mestu med državami EU-27, torej v zgornji polovici Evrope. Ko

³³ (EU-SILC, ilc_di03; PPP; HICP),

nominalne evre prilagodimo za cenovne razlike (PPS), se relativni položaj celo rahlo izboljša, kar pomeni, da je kupna moč zaradi nižje cenovne ravni nekoliko višja, kot bi sklepali iz samih evrov.

Časovna analiza dodatno potrdi, da ne gre le za statično sliko enega leta. V obdobju 2016–2024 se je razmerje med slovensko in povprečno EU mediano povečalo z okoli 78 % na skoraj 91 %, kar pomeni dolgoročno konvergenco proti razvitejšemu jedru EU. Slovenija torej ne zaostaja, temveč dohiteva. Hkrati preračun v stalne cene pokaže, da je realna kupna moč tipičnega prebivalca v cenah leta 2016 zrasla z 12.327 € na 14.555 €, kar pomeni približno 2.200 € dodatne realne kupne moči letno oziroma okoli 18 % več kot na začetku obdobja. Rast ni bila enakomerna – inflacijski šok 2022–2023 je del dobička začasno izničil – vendar dolgoročni trend ostaja pozitiven.

Če rezultate beremo po obdobjih, vidimo tri faze: predpandemično realno rast, krizno stabilizacijo v času covida in inflacije ter ponovno rast v zadnjih letih. To pomeni, da podatki ne kažejo systemskega padanja življenjskega standarda večine prebivalstva, temveč najprej ohranjanje, nato pa ponovno izboljševanje kupne moči. Ker mediana meri sredino porazdelitve, ti učinki zadevajo predvsem večino gospodinjstev, ne zgolj najvišjih dohodkov. V tem smislu je realna mediana eden najbolj neposrednih empiričnih kazalnikov, ali ekonomske razmere in politike delujejo v korist srednjega sloja.

Sklepno lahko rečemo, da uradni podatki Eurostata ne potrjujejo narativov o splošni materialni “katastrofi”, temveč kažejo zmerno, a merljivo izboljšanje položaja tipičnega prebivalca ter postopno približevanje evropskemu povprečju.

4. Namesto zaključka – kaj ta analiza ne meri

Kljub relativno jasni sliki je nujno poudariti meje uporabljenega pristopa. Kazalnik *median equivalised net income* – četudi prilagojen za kupno moč (PPS) ali inflacijo (stalne cene) – meri izključno denarni dohodek gospodinjstev. Zajema tok denarja po davkih in transferjih, ne pa celotne ekonomske varnosti, socialne stabilnosti ali kakovosti življenja. Zato ga ni dopustno razlagati širše, kot metodološko omogoča.

Kaj ta analiza ne meri:

1. Ne meri “uspešnosti oblasti”.

Rast mediane ne pomeni avtomatično, da je določena vlada ali oblast uspešna ali neuspešna. Dohodki so rezultat kombinacije globalnih gospodarskih ciklov, monetarne politike ECB, demografije, izvozne strukture, trga dela in številnih zunanjih dejavnikov. Kazalnik pokaže rezultat, ne pa neposredne vzročnosti med konkretnimi političnimi odločitvami in dohodkom.

2. Ne meri stroškov bivanja (*housing burden*).

Ne pove, kolikšen delež dohodka gospodinjstvo nameni za najemnino, kredit, energijo ali komunalne storitve. Če stroški stanovanj rastejo hitreje od splošne inflacije, se lahko subjektivni občutek blaginje poslabša, četudi mediana realno raste. Za to so potrebni ločeni kazalniki, kot so *housing cost overburden rate* ali *disposable income after housing costs* (EU-SILC).

3. Ne meri tveganja revščine ali materialne prikrajšanosti.

Mediana opisuje sredino porazdelitve, ne pa spodnjega dela. Kazalniki, kot so *at-risk-of-poverty*

rate, severe material deprivation ali *AROPE*, merijo ranljivost in socialno izključenost, ki jih mediana sama po sebi ne razkrije.

4. Ne meri neenakosti.

Mediana ne pokaže razpona med vrhom in dnom dohodkovne lestvice. Za to so potrebni kazalniki, kot so Gini koeficient ali razmerje S80/S20. Država ima lahko rastočo mediano, hkrati pa tudi rastočo neenakost.

5. Ne meri premoženja in finančne varnosti.

Kazalnik meri letni tok dohodka, ne pa zaloge premoženja. Ne pove, kolikšna je zadolženost gospodinjstev, višina prihrankov ali lastništvo nepremičnin, ki so ključni za dolgoročno ekonomsko stabilnost.

6. Ne meri kakovosti javnih storitev.

Ne vrednoti dostopnosti in učinkovitosti zdravstva, šolstva, dolgotrajne oskrbe ali drugih javnih storitev, ki pomembno vplivajo na dejanski življenjski standard, zlasti v socialnih državah.

7. Ne meri produktivnosti ali trajnosti rasti.

Rast mediane ne pove, ali temelji na višji produktivnosti, zadolževanju, fiskalni ekspanziji ali enkratnih transferjih. Za presojo trajnosti so potrebni podatki o produktivnosti, javnofinančnem položaju in demografiji.

Zato teh kazalnikov ni mogoče razumeti kot celovit odgovor na vprašanje, kako dobro živimo, temveč kot zanesljivo, omejeno in mednarodno primerljivo merilo materialne kupne moči tipičnega prebivalca. Njihova največja prednost je standardizirana metodologija, ki omogoča primerjavo skozi čas in med državami ter zmanjšuje prostor za politično interpretacijo podatkov.

Analiza torej ne pove vsega – pove pa tisto, kar je merljivo. In to, kar je merljivo, kaže, da se je realna kupna moč tipičnega prebivalca Slovenije v zadnjem desetletju povečala. Kako to rast pretvoriti v boljšo kakovost javnih storitev, večjo socialno varnost in dolgoročno trajnost, pa ostaja naloga širše ekonomske in razvojne politike.

V tem kontekstu je pomembno dodati še širšo metodološko opombo glede mednarodnih primerjav, ki se pogosto pojavljajo v javnih razpravah. Tudi analize institucij, kot sta **Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)** in **World Bank (World Bank)**, se pri presoji držav pogosto osredotočajo skoraj izključno na kazalnike, kot so davčni primež oziroma t. i. **tax wedge**, stroški dela ali obremenitev plač. Ti kazalniki merijo, koliko bruto stroška dela država pobere skozi davke in prispevke, ne merijo pa, kaj prebivalci za te prispevke dejansko dobijo. Iz njih ne izvemo ničesar o kakovosti javnega zdravstva, dostopnosti šolstva, varnosti pokojnin, učinkovitosti socialnih transferjev ali splošni uspešnosti javnih institucij. Takšni pristopi zato ocenjujejo predvsem “ceno države”, ne pa tudi “vrednosti države”. Če želimo celovito razumeti življenjski standard, moramo poleg davčnih obremenitev vedno pogledati tudi rezultate – realno kupno moč, socialno varnost in kakovost javnih storitev – saj šele kombinacija obeh strani daje uravnoteženo in strokovno korektno sliko.

Namesto zaključka

Čeprav ta analiza namenoma meri le en, jasno definiran vidik življenjskega standarda – razpoložljivi dohodek tipičnega prebivalca in njegovo realno kupno moč – prav ta omejeni, a metodološko čist kazalnik pomaga razložiti pomembno družbeno dejstvo: zakaj velik del

prebivalcev Slovenije kljub vsakodnevnim političnim in medijskim polemikam subjektivno ne zaznava splošnega materialnega poslabšanja.

Mediana po definiciji opisuje sredino porazdelitve. Če ta realno raste, to pomeni, da se izboljšuje položaj vsaj polovice prebivalstva. In uradni podatki Eurostata kažejo prav to: tipični prebivalec ima danes realno večjo kupno moč kot pred desetletjem, Slovenija pa se po dohodkih postopno približuje povprečju EU. To ni občutek ali interpretacija, temveč neposreden empirični rezultat standardizirane statistike.

Zato je povsem racionalno, da pomemben del Slovencev ocenjuje, da jim “ne gre tako slabo”. Takšna ocena ni nujno posledica optimizma ali političnih preferenc, temveč je skladna z merljivimi podatki o dohodkih, socialni varnosti in relativno stabilnem javnem sistemu. Seveda to ne pomeni, da težav ni – stanovanja, zdravstvo, produktivnost in demografija ostajajo resni izzivi – pomeni pa, da splošna materialna osnova večine prebivalstva ni erodirala.

Ta analiza torej ne dokazuje, da živimo idealno. Pokaže pa nekaj bolj skromnega, a pomembnega: da tipični prebivalec realno ni nazadoval. In že to je dovolj, da pojasni, zakaj vsaj polovica družbe utemeljeno meni, da razmere niso tako slabe, kot jih pogosto prikazujejo poenostavljeni ali politično obarvani narativi.

Tabela 5 kaže dvojno sliko. Realna mediana dohodka se je dolgoročno povečala, kar pomeni, da ima tipični prebivalec danes večjo kupno moč kot pred leti. Hkrati pa relativni indeks glede na EU razkriva, da napredek ni bil enakomeren – v posameznih letih smo glede na druge države celo zaostali. To pomeni, da je mogoče imeti več v žepu, a hkrati izgubljati položaj v evropski primerjavi. Absolutna blaginja se torej lahko izboljšuje, relativna konkurenčnost pa slabša.

Obe dimenziji sta realni in ju je treba brati skupaj.

Šele kombinacija obeh pokaže celovito sliko: **materialni standard večine ni padel, vendar Slovenija ne napreduje vedno hitreje od Evrope in zato deloma izgublja razvojni tempo** (npr. leto 2021 in 2022). Vse je razvidno v spodnji tabeli.

Leto	Realna mediana (€ v cenah 2016)	Letni prirast (€)	Indeks glede na EU-27 (EU=100)
2016	12.327	–	77,8
2017	12.517	190	78,1
2018	12.816	299	78,7
2019	13.384	568	81,2
2020	14.084	700	80,8
2021	13.955	-129	83,9
2022	13.630	-325	86,6
2023	13.815	185	89
2024	14.555	740	90,9

Priloga 1:Uvrstitev držav EU-27 (2024)

Vir: Eurostat, EU-SILC, "Median equivalised net income (EUR)", 2024, ilc_di03.

Mesto	Država	€
1	Luxembourg	50.799
2	Denmark	34.843
3	Austria	33.210
4	Ireland	33.013
5	Netherlands	31.981
6	Belgium	30.446
7	Finland	28.693
8	Germany	27.619
9	Sweden	26.915
10	France	25.557
11	Cyprus	20.666
12	Italy	20.605
13	Malta	20.430
14	Slovenia	19.620
15	Spain	19.307
16	Estonia	16.140
17	Czechia	15.133
18	Latvia	12.821
19	Portugal	12.646
20	Croatia	12.344
21	Lithuania	12.325
22	Poland	11.921
23	Greece	10.850
24	Slovakia	10.171
25	Hungary	8.488
26	Romania	7.837
27	Bulgaria	7.811

Tabela 2: Uvrstitev držav
EU-27 (2024)

Median equivalised net income v PPS

Vir: Eurostat, EU-SILC (ilc_di03) + Eurostat PPP (Price Level Index, AIC)

Metodologija:
PPS = EUR ÷ (Price Level Index / 100)

Za 2024 je Slovenija približno pri **90 % cenovne ravni EU-27**.
Ker države z višjimi cenami dobijo nižji PPS popravek, se razvrstitev spremeni.

Mesto	Država	PPS (≈)
1	Luxembourg	44.200
2	Austria	28.900
3	Germany	28.300
4	Netherlands	28.100
5	Belgium	27.400
6	Ireland	27.100
7	Denmark	26.800
8	Finland	25.700
9	Sweden	24.900
10	France	24.600
11	Italy	22.400
12	Cyprus	22.100
13	Slovenia	21.800
14	Malta	21.500
15	Spain	20.900
16	Estonia	18.500
17	Czechia	18.200
18	Portugal	17.900
19	Latvia	17.800
20	Croatia	17.400
21	Lithuania	17.200
22	Poland	16.900
23	Greece	15.600
24	Slovakia	15.300
25	Hungary	13.600
26	Romania	12.800
27	Bulgaria	12.500

 Slovenija:

Nominalno 14. mesto

Po kupni moči (PPS) → **13. mesto**

→ zaradi nižje cenovne ravni se relativni položaj izboljša.

Tabel 3: Slovenija vs EU-27 – konvergenca mediane dohodka (PPS logika) + realni učinek za prebivalca

Vir: Eurostat, EU-SILC, ilc_di03 (Median equivalised net income, EUR)

Leto	Slovenija (€)	EU-27 (€)	Indeks (EU=100)	Letna sprememba (točke)	Δ € glede na 2016	Opomba
2016	12.327	15.847	77,8	–	0	izhodišče
2017	12.713	16.281	78,1	0,3	386 €	rahla rast
2018	13.244	16.832	78,7	0,6	917 €	rast
2019	14.067	17.325	81,2	2,5	1.740 €	pospešek
2020	14.774	18.291	80,8	–0,4	2.447 €	covid, a še rast €
2021	15.415	18.381	83,9	3,1	3.088 €	odboj
2022	16.544	19.092	86,6	2,7	4.217 €	močna rast
2023	18.053	20.290	89	2,4	5.726 €	močna rast
2024	19.620	21.582	90,9	1,9	7.293 €	stabilizacija

Tabela 4: Slovenija – mediana dohodka v
STALNIH CENAH (2016 €)

Leto	Nominal (€)	HICP	Realni € (2016 cene)	Δ real € vs 2016	Interpretacija
2016	12.327	100	12.327	0	izhodišče
2017	12.713	101,6	12.517	190	rahla realna rast
2018	13.244	103,3	12.816	489	rast
2019	14.067	105,1	13.384	1.057	močna rast
2020	14.774	104,9	14.084	1.757	rast (nižja inflacija)
2021	15.415	110,5	13.955	1.628	stagnacija (inflacija pobere del rasti)
2022	16.544	121,4	13.630	1.303	padec realne kupne moči
2023	18.053	130,7	13.815	1.488	delno okrevanje
2024	19.620	134,8	14.555	2.228	nova najvišja realna raven

Tabela 5: Slovenija – realni letni prirast (stalne cene 2016) + indeks glede na EU-27

Viri:

Eurostat, EU-SILC ilc_di03 (median equivalised net income)

Eurostat HICP (deflacioniranje)

razmerje SLO/EU (PPS logika)

Leto	Realna mediana (€ v cenah 2016)	Letni prirast (€)	Indeks glede na EU-27 (EU=100)
2016	12.327	–	77,8
2017	12.517	190	78,1
2018	12.816	299	78,7
2019	13.384	568	81,2
2020	14.084	700	80,8
2021	13.955	-129	83,9
2022	13.630	-325	86,6
2023	13.815	185	89
2024	14.555	740	90,9

Slika: Linked-in – Rok Praprotnik

Vir: Eurostat

Median equivalised net income, 2024

(€ per inhabitant)

